Singapur'daki ilk Çin bankaları

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Çin bankalarından önce bankacılık

Avrupa bankaları Singapur'a herhangi bir Çin bankası kurulmadan çok önce geldi. Union Bank of Calcutta'nın bir şubesi 1840'ta açıldı. Onu 1846'da Oriental Bank, 1855'te Mercantile Bank of India, 1857'de Nederlandsche Handel-Maatschappij, 1859'da Chartered Bank ve 1866'da Hongkong and Shanghai Bank izledi. Bu kısmın II. Bölümü bu kambiyo bankalarını ve ticaret evlerini (agency houses) inceler. Bu bölüm için en önemli özellik şudur: Avrupa bankaları Çinli müşterilerle bir komprador aracılığıyla ilişki kuruyordu. Komprador açılan her Çinli hesabından sorumluydu ve banka Çinli tüccarlara ve esnafa onun aracılığıyla kredi veriyordu.[1]

Bu düzen büyük tüccarlara iyi hizmet ediyordu, topluluğun geri kalanına ise pek yaramıyordu. Dil ve kültür engelleri, çoğu Çinli için İngiliz bankalarıyla doğrudan ilişkiyi zorlaştırıyordu. İki savaş arası dönemde bile Avrupa bankaları, yerel halkı ürküten ve küçük hesapları kabul etmeyen kurumlar olarak hatırlanıyordu.[2] Küçük esnaf chettiar tefecilerden, rehinci dükkânlarından ve döner kredi birliklerinden borç alıyor, Çin'e gönderilen havaleler ise uzmanlaşmış firmalar üzerinden geçiyordu. A. Kısım'ın V. Bölümü bu kişisel güven kurumlarını anlatmıştı. Yirminci yüzyılın Çin bankaları bu kurumlardan doğdu ve kısmen onların yerini aldı.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Yüzyıl dönümü civarındaki para reformları yerel bankacılığı daha cazip hâle getirdi. 1898'de devlet banknotu ihracının başlatılmasının ardından, Boğaz doları 1906'da iki şilin dört peniden sterline sabitlendi.[3] İstikrarlı bir para birimi yerel bankacılığın kur riskini azalttı ve mevduat sahiplerine alacaklarının ifade edildiği birime güven verdi. Bu kısmın IV. Bölümü Boğaz dolarını ayrıntılı olarak inceler.

1903 tarihli Kwong Yik Bank

Singapur'un ve Britanya Malayası'nın ilk yerel bankası, 16 Aralık 1903'te inşaat patronu ve gambir yetiştiricisi Wong Ah Fook önderliğindeki Kantonlu iş insanları tarafından kuruldu. Ödenmiş sermayesi 850.000 dolardı ve ofisi sonradan Chulia Street adını alan Kling Street 26 numaradaydı. Çince adı onu, geleneksel Çin bankacılık evleri için kullanılan bir terimle *yinhao* olarak tanımlıyordu. Banka, ağırlıklı olarak Çinli bir müşteri kitlesine bireysel bankacılık, ipotek ve kredi hizmetleri sunuyordu. Malay ve chettiar müşteriler de bankayı kullanıyordu. Jeremy Goh'un *Business History* dergisinde yayımlanan yakın tarihli çalışması, bankayı sömürge Singapur'unda etnik Çinlilerin kurduğu ilk modern banka olarak niteler.[4]

Yönetim kurulunun bileşimi, bankanın eski kredi ekonomisindeki köklerini ortaya koyar. On bir kurucu yöneticisinden beşi, murahhas üye Lam Wai Fong da dahil olmak üzere, rehinci dükkânı sahibiydi. Lam aynı zamanda 1909 ve 1910'da Singapur Çin Ticaret Odası'nın başkanıydı. Wong Ah Fook bankayı finanse etti ve tanıttı, ancak yönetimini başkalarına bıraktı.[5] Kurucular topluluk liderinin itibarını rehincinin teknikleriyle birleştiriyordu. Ancak hesaplarını yayımlayan, rezerv tutan ve yabancılara kredi veren bir mevduat bankasını yönetme deneyiminden yoksundular.

1913 çöküşü

20 Kasım 1913'te Kwong Yik Bank, para çekme taleplerini karşılayamayacağı söylentileriyle körüklenen bir hücumun ardından ödemeleri durdurdu. Bildirildiğine göre yaklaşık bir hafta içinde çekilen tutar 700.000 dolara ulaştı. Krizin çözümü, Çin

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

topluluğunun sömürge devletinin henüz bir bankacılık kanunu yokken bir banka iflasını nasıl ele aldığını gösterir. 1906'da kurulan Singapur Çin Ticaret Odası, bankanın yöneticilerini ve alacaklılarını 6 Aralık'ta bir toplantıya çağırdı.[6]

Bu toplantıda denetçi ciddi usulsüzlükler bildirdi. Banka, yöneticilerine ve onlarla bağlantılı kişilere teminatsız krediler vermişti. Hesapları hiçbir zaman gereği gibi denetlenmemiş ya da kapatılmamıştı. Pay sahipleri Lam Wai Fong'un yerine, kişisel servetini borçlar için teminat olarak sunan Wong Ah Fook'u getirdi. 9 Aralık'ta alacaklılar ve lehçe gruplarının temsilcileri bankanın gönüllü olarak tasfiye edilmesine oybirliğiyle karar verdi. Pay sahipleri 18 Aralık 1913'te Lim Peng Siang ve Leow Chia Heng'i tasfiye memuru olarak belirledi. 1889 tarihli Companies Ordinance uyarınca zorunlu tasfiye talebi Supreme Court önüne geldiğinde, mahkeme 21 Ocak 1914'te gönüllü tasfiyenin kendi denetimi altında sürmesine karar verdi. Yeminli mali müşavir W. Lowther Kemp, 19 Şubat 1914'te üçüncü tasfiye memuru olarak atandı.[7]

Bu süreç iki düzen sistemini birleştirdi. Ticaret Odası ve lehçe dernekleri tepkiyi örgütledi, en saygın kurucunun garantisini harekete geçirdi ve tasfiye memurlarını topluluğun liderleri arasından seçti. Sömürge mahkemesi ise hukuki çerçeveyi sağladı ve sürece profesyonel bir muhasebeci ekledi. Birkaç müdür ve yönetici daha sonra mahkûm edildi. Wong Ah Fook ise 1918'deki ölümüne kadar kalan yıllarını alacakları ödemekle geçirdi.[8]

1914 tarihli Companies (Amendment) Ordinance

İflasın kalıcı bir yasal sonucu oldu. Sömürge hükümeti, 1914 tarihli Companies (Amendment) Ordinance ile şirketler hukukunu değiştirdi. Bu düzenleme yöneticilere verilen teminatsız avansları ve kredileri sınırladı, İngilizce mali tabloları zorunlu kıldı ve bankaların altı ayda bir denetlenmesini şart koştu. Ardından gelen 1915 tarihli Companies Ordinance, Boğaz Yerleşimleri'nin şirketler hukukunu İngiliz hukukuna yaklaştırdı. Goh bu kuralları, hükümet ile ticaret ve bankacılık çevrelerinin temsilcileri arasında ırk ve kültür meselelerinin de rol oynadığı müzakerelere dayandırır.[9]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Bu olay, bu kitap boyunca tekrarlanan bir kalıbın habercisidir. Bir iflas, içeriden kişilere kredi vermenin ve şeffaf olmayan hesapların risklerini gün yüzüne çıkarır. Yetkililer sektörle istişare ederek oluşturulan, yönetişim ve kamuyu aydınlatmaya ilişkin hedefli kurallarla karşılık verir. Çin bankaları da bu vakadan ders çıkardı: Ho Hong Bank gibi bankalar faaliyetlerini yöneticilerinin ticari çıkarlarından ayırdı ve krediler için teminat istedi.[10] E. Kısım'ın I. Bölümü, modern Bankacılık Kanunu'nun (Banking Act) aynı sorunu ilişkili taraflara yönelik risk sınırlarıyla nasıl ele aldığını gösterir.

1914'te Chinese Commercial Bank'a hücum

Bir sonraki sınav yalnızca birkaç ay sonra, 4 Ağustos 1914'te geldi. Mevduat sahipleri Chinese Commercial Bank'ın gişelerinden 260.000 dolar çekti. Yöneticiler hükümetten yardım istedi. Hükümet de defterler incelenirken bankayı kapattı. 26 Ağustos tarihli bir bildiri, bankanın varlıklarının yükümlülüklerini aştığını ilan etti. Banka 1 Ekim 1914'te yeniden açıldığında, öğleden önce yatırılan mevduatlar çekilen tutarları 27.552 dolar aştı.[11]

Olay öğreticidir, çünkü hükümet bankalar üzerinde kanuni hiçbir yetkisi olmadan hareket etti. Defterleri inceledi, ödeme gücünü onayladı ve böylece tek seferlik bir kriz yönetimi önlemi olarak kalan bir adımla güveni yeniden tesis etti. Kalıcı bir denetim otoritesi kurulmadığından koloni, 1930'ların çok daha derin krizine böyle bir otorite olmadan girdi.

Notlar

1. Ong Eng Chuan, "Money Lending: A Short History", *BiblioAsia*, cilt 3, sayı 1, Nisan 2007 (National Library Board Singapore): Union Bank of Calcutta (1840), Oriental Bank (1846), Mercantile Bank of India (1855), Nederlandsche Handel Maatschappij (1857), Chartered Bank (1859) ve Hong Kong and Shanghai Bank (1866); Ong Eng Chuan, "Money Lending: A Short History", *BiblioAsia*, Nisan 2007: komprador "responsible for every Chinese account

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

opened" idi ve "the banks lent money to Chinese merchants and traders through the comprador". ↩

2. "Traditional trades of the Hokkiens in Singapore", *Culturepaedia* (Singapore Chinese Cultural Centre), Erişim tarihi: Kasım 2026: on dokuzuncu yüzyılda sektöre İngiliz bankaları hâkimdi, dil ve kültür engelleri Çinlilerin bu bankalarla ilişki kurmasını zorlaştırıyordu; W. G. Huff, "Currency Boards and Chinese Banking Development in pre-World War II Southeast Asia: Malaya and the Philippines", University of Glasgow, Department of Economics Working Paper 2003-2, 8 Mart 2003, s. 8, Yap Pheng Geck, *Scholar, Banker, Gentleman Soldier*, 1982, s. 28'den aktararak: "the European banks had an air about them which intimidated many local people … [and] would not accept small accounts". ↩

3. W. G. Huff, "Currency Boards and Chinese Banking Development", 2003, s. 2: "in 1906 to tie the Straits dollar to sterling at one dollar = 2s.4d." kararı; Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026), Çinlilerin bankacılığa girişinin arka planı olarak 1898 banknot ihracı ve 1906 Sterlin Kambiyo Standardı hakkında. ↩

4. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 16 Aralık 1903'te Wong Ah Fook önderliğindeki Kantonlu iş insanları tarafından kuruldu, ödenmiş sermaye 850.000 dolar, ofis Kling Street 26 (sonradan Chulia Street), "the first local bank in Singapore and British Malaya"; Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): resmî unvan Kwong Yik "Savings Accumulation" Yinhao Limited Company; ağırlıklı olarak Çinli müşterilere, Malay ve chettiar müşterilerle birlikte bireysel bankacılık, ipotek ve kredi hizmetleri; Jeremy Goh, "Banking failure and regulatory reform on the periphery: The Kwong Yik Bank in the British Straits Settlements", *Business History*, cilt 68, sayı 2, 2026, s. 509–529, doi:10.1080/00076791.2025.2512862 (künye bilgileri Crossref'ten; özet OpenAlex'te kayıtlı olduğu şekliyle): "the first modern bank formed by the ethnic Chinese in colonial Singapore". ↩

5. Ong Eng Chuan, "Money Lending: A Short History", *BiblioAsia*, Nisan 2007: Kwong Yik'in 11 kurucu yöneticisinden beşi, murahhas üye (Lam Wei Fong şeklinde yazılmış) dahil, rehinci dükkânı sahibiydi; Wikipedia, "Kwong Yik

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Lam Wai Fong ilk murahhas üyeydi ve 1909'dan 1910'a kadar Singapur Çin Ticaret Odası'nın başkanıydı; Wong Ah Fook bankayı finanse etti ve tanıttı, ancak yönetici rolünü üstlendi. ↩

6. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): banka, para çekme taleplerini karşılayamayacağı söylentileriyle körüklenen bir hücumun ardından 20 Kasım 1913'te faaliyetlerini durdurdu; Wikipedia, "Chinese Commercial Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Kasım 1913'te "continual withdrawals for about a week amounting to up to $700,000" Kwong Yik Banking Company'yi etkiledi, Chinese Commercial Bank'ın durumu ise sağlam kabul ediliyordu; Wikipedia, "Singapore Chinese Chamber of Commerce and Industry" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 1906'da General Chinese Trade Affairs Association adıyla kuruldu ve 1912'de Singapore Chinese Chamber of Commerce olarak yeniden adlandırıldı; Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): bankanın yöneticileri ve alacaklılarıyla toplantı Oda tarafından 6 Aralık 1913'e planlandı. ↩

7. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): denetçi, yöneticilere ve bağlantılı kişilere verilen teminatsız kredileri ve hiçbir zaman gereği gibi denetlenmemiş ya da kapatılmamış hesapları bildirdi; Wong Ah Fook, Lam Wai Fong'un yerini aldı ve kişisel servetini teminat olarak sundu; 9 Aralık 1913'te alacaklılar ve lehçe grubu temsilcileri oybirliğiyle gönüllü tasfiyeye karar verdi; Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): tasfiye memurları Lim Peng Siang ve Leow Chia Heng 18 Aralık 1913'te belirlendi; Company Ordinance 1889 uyarınca zorunlu tasfiye talebi 21 Ocak 1914'te reddedildi, mahkeme gönüllü tasfiyenin kendi denetimi altında yürütülmesine karar verdi; W. Lowther Kemp 19 Şubat 1914'te resmen atandı. ↩

8. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): murahhas üye Boey Lian Chin ve yönetici Lim Tian Siang dahil birkaç müdür ve yönetici mahkûm edildi; Wong Ah Fook bankanın borçlarının büyük kısmını üstlendi ve 1918'deki ölümünden önceki yıllarını alacakları ödemekle geçirdi. ↩

9. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 1914 tarihli Companies (Amendment) Ordinance, yöneticilere verilen teminatsız

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

avansları ve kredileri sınırladı, İngilizce mali tabloları zorunlu kıldı ve bankaların altı ayda bir denetlenmesini şart koştu; 1915 tarihli Companies Ordinance, Boğaz Yerleşimleri şirketler hukukunu İngiliz hukukuna yaklaştırdı; Jeremy Goh, "Banking failure and regulatory reform on the periphery", *Business History*, 2026, özet (OpenAlex): düzenlemeler, sömürge devleti ile şirket ve bankacılık temsilcileri arasında ırksal ve kültürel etkenlerin şekillendirdiği müzakereler yoluyla ortaya çıktı. ↩

10. Wikipedia, "Kwong Yik Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): Ho Hong Bank dahil Çin bankaları, banka faaliyetlerini yöneticilerin ticari çıkarlarından ayırmak ve krediler için teminat istemek gibi daha sıkı uygulamalar benimsedi. ↩

11. Wikipedia, "Chinese Commercial Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 4 Ağustos 1914'teki hücumda gişelerden 260.000 dolar çekildi; Wikipedia, "Chinese Commercial Bank" (Erişim tarihi: Kasım 2026): yöneticiler "had to request the assistance of Government" (*The Straits Times*'ta duyuru, 7 Ağustos 1914); vekil Sömürge Sekreteri'nin 26 Ağustos 1914 tarihli, varlıkların yükümlülükleri aştığını bildiren bildirisi; 1 Ekim 1914'te yeniden açılış, öğlene kadar yatırılan mevduatlar çekilenleri 27.552 dolar aştı; banka inceleme süresince Sömürge Sekreteri'nin emriyle kapatıldı. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.